

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kor.

NAGYVÁRAD, július 8.

Éhes gyomor.

(K. Ö.) Más esztendőben ilyen tájban Isten áldásáról, a gazda-osztályok és a nemzet reményéről, az új kenyérről szoktunk írni. Éhes gyomor a télen van, mikor a felszabadult munkaerő a városokba tódul, hol az igényeknek megfelelő foglalkoztatást nem talál. Éhes gyomor a tavasszal van, mikor a kisgazdák százezreinek s a falun tartózkodó munkás-tömegeknek elfogyott a betevő falatjuk. De most, az aratás idejének folyamata alatt éhes gyomorról írni, amely nehezünkre esik s szomorúsággal tölti el a magyar nemzet sorsáért aggódó szívünket, annyira jellemzi a sorscsapásoktól bőven látogatott ország szomorú helyzetét.

Valóban a Gondviselés büntető keze nehezedik az országra! A gazda kiment a mezőre s vizsgálódó szeme úgy találta, hogy a tavalyi szük esztendő után az Isten áldása bő gyümölcsöket hoz a gazdák munkájának méltó gyümölcseként. Oh, mennyi remény, a kielégítésre váró igények mily hosszú láncolata fűződött az ideai aratás bőséget ígérő eredményéhez! De ime. Alig egy pár nappal az aratás megkezdése előtt jeget szóró főrgeteg száguldott végig az országon, egy negyedóra alatt téve tönkre azt, amit egy évnek a munkája megteremtett. Az ország husz vármegyében a jégeső s árvíz a termést teljesen elpusztította, más husz vármegyében pedig alig pótolható

veszteséget okozott. Ahol pedig sem jégeső, sem árvíz nem pusztított, ott a rozsdamarta learatott kalászokat a záporosó verdesi s a gazda reményét sem kévébe kötni, sem keresztbe rakni nem lehet. Csak azért, hogy az egész ország vegye ki részét Isten haragjából. A munkások kiváltották munkaigazolványukat s az aratási munkálatokra szerződtek. Gazda és munkása most sirva áll meg a letarolt földeken, vagy nézi az eső pusztításait.

És mindnyájuk elé az a nagy kérdés tódul, mi lesz ennek a következménye? A felelet rá, az *éhes gyomor*. Ennek pedig sajátságos pszichológiája van. Az éhség nem ismer törvényt s minden akadályon keresztül áttör, csak hogy éhségét csillapíthassa. Az éhes gyomor nem ismeri az értelem okoskodását, isteni, természeti s emberi törvények nem gátolják elhatározásában. Vadul átcsap minden korlátot, mint a viharcsapdosta hullámok bőszerűen a gátakon. Ismét a nagy félelem s aggodalom, valahányszor az éhes gyomor kérdése kerül napi rendre. Státuszférfiak s politikusok rettegnek, mint az állami s társadalmi rend legnagyobb ellenségét. Szocializmus, forradalom s anarchia örömmel üdvözlők, mint a felforgató eszmék rettenetesen fegyverhordozóját.

Nekünk részünk volt az éhes gyomor romboló munkáját tapasztalhatni, mikor az a parasztmozgalmak alakjában jelentkezett s egész télen s tavasszal át foglalkoztatta hatásainkat s a társadalom minden rétegét. Megmondottuk ugyanakkor, hogy hiábavalónak fog bizonyulni mindenkor a viszonyaink között a szo-

cialdemokraczia izgatása, ha okos közgazdasági politikával gondoskodunk a kicsiny gazdasági erők megélhetéséről. Nem az országos segélyezésről van szó, melyet adott esetben a mi közkormányzatunk is igénybe vesz, habár nem is mindig abban az alakban, mint az kívánatos volna. Hogy csak egyet említsünk, hogyan fogja az idén az a kisgazda a kölcsön vetőmagot a államnak visszatéríteni, kinek az idén is mindenét elverte a jégeső s aki újra segélyre szorul, hogy megélhessen, s vetőmagra, hogy kicsiny földjét elláthassa.

Hanem szó van arról a közgazdasági politikáról, melynek útjára lépni még most is vonakodnak, mikor kézzel foghatólag bebizonyult, hogy mily kárhözvont uton haladunk s hogy egyedüli biztosítékunk a mezőgazdaság virulása.

Az első teendő az országos csapás ellensúlyozására mindenesetre egy praktikus segélyakció. A közkormányzat dicséretére legyen mondva, hogy gondoskodott róla, hogy a jég által leginkább sújtott kisgazdáknak vetőmag jusson, melylyel a teljesen elpusztult vetések alkalmas veteményekkel pótolhassanak. Annál szigorubb elbírálásban részesítendő azonban az a pöffeszkedő hang, melylyel a merkantilis sajtó az országos csapást kíséri. Legyünk mindnyájunk — szerinte — kereskedőkké, iparosokká, spekulánsokká, akkor a jég nem fogja földjeinket elverni. A föld, a drága anyaföld annyi értékkel sem bír már Magyarországon, hogy megérdemelne a vetőmagot, mert a jég elpusztítja a vetéseket s a népnek éheznie

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Haideland Erik.

Hilditsch Jakab után: M. B.

Uj tanuló jött az osztályunkba; kívülről jött, vagyis más szóval iskolánk alsóbb osztályait nem velük együtt járta, hanem a városunkhoz közel fekvő egyik falu iskolájából egyenesen a középosztályunkba vették föl.

Nem csupán azon körülmény tette őt érdekessé, hogy új gyerek volt, hanem bizonyára az is, hogy volt rajta valami idegenszerű. Egész valója komolyabb és nyugodtabb, ruházata pedig szegényesebb, cipői otrombábbak voltak mint akármelyikünké.

Hol *Rejersen* Erik-nek, hol meg *Haideland* Eriknek mondta magát, mintha bizony maga sem tudná biztosan saját nevét. Könyveibe úgy írta: *Rejersen Haideland* Erik. A *Haideland* név valószínűleg azon házikótól eredt, a hol lakott; anyjái volt ez a kis, jelentéktelen, szürke kunyhó, a mely a várostól vagy félóránnyira egy homokos mezőség szélén állott. A homokos mezőseget »Haide« néven ismerte mindenki a környéken, — a szürke kunyhót pedig csöszlak néven. Midőn azonban *Rejer Haideland*, a csösz, Erik atyja, évekkel ezelőtt meghalt, özvegye megvásárolta a kunyhót. Mink iskolás gyerekek nagyon jól ismertük a kunyhót. A télen át gyakran elbálgattunk előtte, korcsolyával vállunkon, avagy

hócipővel lábunkon; de nyáron is a kunyhó előtt vitt el utunk, mikor fürödni mentünk. Az öreg asszonyt, *Haideland* Linát is nagyon jól ismertük, látásból. A fiát azonban soha sem láttuk csak akkor először, midőn az iskolába hozzánk került. Valószínűleg el volt rejtőzködve mindaddig a napig, a melyen valószínűleg közzénk cseppent a 3-ik osztályba, mint tanuló társunk.

Szörnyen félénk és bizalmatlan természetű volt. Alacsony termetű vézna, sima, fekete hajú fiú volt. Arcszíne közel járt a bronz-szerűhöz, de élesen elütöttek ezen arcszíntől a szemei alatt levő sötét kék karikák. Szemei nagyok, sötétbarnák, és egyszerre félénkek meg nyugodtak is voltak. Rendszerint nyugodtan mozogtak szemei és úgy látszott mintha minden érdekes látnivalót magukba akartak volna szívni. Néha azonban roppant aggodalmat fejeztek ki; ilyenkor a kis emberen a nyugtalanság vett erőt, mintha valami váratlan veszedelem fenyegetné őt. Ha pajtásai valamelyike esztelen és durva-tréfát követett el vele szemben, szemeinek fénye azonnal megváltozott; a teljes, nyugodt fény eltűnt belőlük, a nagy, sötét szemek összehúzódtak, tekintetük a földre irányult s csak néha oldalt, aggodalmas, félénk pillantással.

És bizony gyakran volt arra oka szegénynek, hogy aggodalmakat álljon ki. A nagykereskedők gyermekei kifogyhatatlanok voltak bosszantásában. Hol azzal faggatták, hogy miért van olyan csodálatos szabása ruhájának, hol meg azzal, hogy miért van annyi szög cipője

talpában. Máskor pedig erőnek-erejével haza kísérték, néha azután kilátogattak hozzá délutánonként természetesen csak azért, hogy bosszantsák őt. Ilyenkor a szegény kis ember mindenképpen menekülni próbált. Mikor pedig az utolsó tanóra is véget ért, első volt az ajtónál és alig mondta ki a tanító, hogy »Nos ennyi elég volt mára!«, már egyetlen ugrással kintt termett és rendesen sietve indult utnak egészen más irányba, mint amerre lakott.

Minthogy így nem tudtak pajtásai hozzáférközni, egyesek azon gondolatra lyukadtak ki, hogy jó lenne őt társaságukba formálisan meginvitálni. Csalogatták, hogy ekkor, — és ekkor el kell ide és ide jönnie, ahol majd oly sokan lesznek s ahol majd olyan jól mulatnak.

Azonban sohasem jött. A meghívást melegen és kedvesen köszönte meg; a tervezett összejövetel napján azonban rendesen mentéseggel és kifogásokkal állott elő, hogy kimaradását igazolja.

Nemritkán megtörtént az is, hogy 4—5 pajtás összeállott, hogy kilátogatnak hozzá, azzal az ürüggyel, hogy az iskolai földványok valamelyike után tudakozódnak, azzal mentegedőve, hogy elfelejtették, meddig van ez és ez a lecke.

Am soha sem sikerült nekik, hogy a kunyhóig jussanak. Rendszeren már utközben szemben találták *Erik*, aki készségesen letil az országot árka szélére és megmutatta pajtásainak amit ezek tudni akartak tőle.

Attól a naptól kezdve, hogy *Erik* iskola-

kell. Az észnek akkora eltévelyedése, melyet az uralkodó merkantilista politika növelt nagyra!

Mi pedig nem kérünk ebből az okoskodásból, mert ez fejetelejtésre állítja a józan logikát. Csak addig fog egy esztendei rossz termés éhínséget okozni s az éhes gyomor kérdését aktuálissá tenni, míg a közgazdasági politika ellentétbe helyezkedik az ország tényleges gazdasági viszonyaival. De ha oly politika útjára lépünk, mely az ország mezőgazdasági jellegéből folyik, mely törődik a földdel s a föld művelőivel, akkor nem kell attól tartanunk, hogy egy országos jégeső felszínre hozza az éhes gyomor kérdését.

Nézetünk szerint a gazdát kell első sorban képessé tenni arra, hogy az inséges esztendő ellensúlyozására tartalékokat gyűjthessen.

A »Pester Lloyd« Dániel miniszter ellen.

A magyar kormányának német nyelvű szócsöve, mely 45 esztendő óta egyforma hűséggel és példátlan kitartással szolgál minden kormányt, nagyon megharagudott Dániel miniszterre azért, mert nem neki adták elsőnek az ugynevezett önálló vámtarifa közlését, hanem a bécsi *Neie Frei Pressének*. Szó sincs róla, nagy sérelem ez a mellőzés a magyar sajtóra, de nem első. Éppen azért érthetetlen az a szenvedély, mely a hű szolgát, a Lloydot ilyen kifakadásra bírta Dániel miniszter ellen:

»A lapok nagy része felháborodását fejezi ki a felett, hogy a kereskedelmi miniszteriumban kidolgozott autonóm vámtarifa-javaslat már tegnap reggel tétetett közzé egy bécsi lapban, míg a magyar lapokhoz ez az elaboratum csak a tegnapi nap folyamán jutott. Mi nem osztjuk ezt a felháborodást, mert eszünk ágában sincs Dániel báró urat azzal gyanúsítani, hogy megértene azt az affrontot, melyet a magyar olvasóközönséggel szemben elkövetett. Dániel báró ur sok más egyebet és a szakmájába vágó sok fontos dolgot se ért meg és ez megközelítőleg kiegyenlítődik a nyilvánosságban úgy, hogy a közön-

ségben nincs senki, a ki megértene, hogy Dániel báró ur tulajdonképpen miért miniszter.«

Erre a szokatlan támadásra nagyon gyengén felel a kormány könyomatosa útján. Elhárítja ugyan a miniszterrel és közvegeiről a gyanút, mintha ők adták volna át a fontos okmányt a bécsi lapnak, de a támadás többi részleteire nem is reflektál.

Ime a gyöngye védelem:

Több fővárosi lap panaszkodván, hogy a magyar kereskedelmi miniszter jóvoltából egy bécsi lap előbb közölte a magyar autonóm vámtarifa tervezetét, mint ezt a budapesti lapok teheték, illetékes helyről fel vagyunk hatalmazva annak a konstataálására, hogy a kereskedelmi magyar miniszterrel, vagy annak közvegeitől sem az illető bécsi, sem más idegen lap, vagy annak képviselője, sem a magyar lapok előtt, sem azokkal egyidejűleg a tervezetet sem nem kérték, sem nem kapták, úgy, hogy sem a minisztert, sem annak közvegeit ezen, a kereskedelmi miniszteriumban is nagy megütközést keltett helytelenség elkövetése nem terhelheti.

Ennyiben bajosan maradhat a dolog, kíváncsian várjuk a fejleményeket.

A »Pester Lloyd« mai számában csak ennyit fűz a hivatalos communiqué-hez:

»Részünkről csak sajnálhatjuk, hogy erre a kijelentésre csak ma, post tot discrimina rerum, láttuk magukat ösztönöztetve, ha előbb közölték volna, akkor magától értetődőleg azok a megjegyzések is elmaradtak volna, melyeket mi a bosszantó előzményekhez fűztünk.«

A »megjegyzések« személyes élet azonban ez az ártatlan visszazívás bajosan veszi el, Dániel báró miniszter legalábbban nem igen lehet vele megelégedve. Hja a hűség és hatalmas Pester Lloydnak és az ő befolyásos szerkesztőjének sok mindent elnéznek.

A pénzügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap d. u. 4 órakor ülést tartott, melyen több fontos ügyet tárgyaltak.

Az ülésen dr. *Bulyovszky* József elnöklete alatt jelen voltak:

Bordé Ferencz, Busch Dávid, dr. Dóry Ferencz, Déri János, Hegedüs Géza, Huzella Gyula, dr. Hoványi Géza, Janky József, Kunz Gusztáv, dr. Kurländer Ede, Milibák József, Reizmann Mór, ifj. Rimler Károly, Ternyei Antal, dr. Várady Zsigmond. Mint jegyző: Istvánffy István.

Az ülés lefolyása a következő volt:

A fogyasztási adókról.

Dr. *Bulyovszky* József előadja, hogy az év végén lejár a fogyasztási adók bérléte. A városnak tehát gondoskodni kell, hogy az adópótlékot megkapja. Más városok ebben az ügyben már a kormányhoz fordultak. A bizottságnak tehát ebben az ügyben előterjesztést kell tennie a közgyűlésnek.

Bordé Ferencz ismerteti az ügyet. Az új rendszer által a város oly veszteséget szenved, hogy a közköltőt 13 perccenttel kell emelni. A bizottság leghelyesebben jár el, ha ragaszkodik ezen jövedelemhez.

Dr. *Várady* Zsigmond nem hiszi, hogy a város ezentul is megkapja ezeket az adókat, ezért arra kell törekedni, hogy kárpótlást kapjon, bár erre nincsen jogi alapja. Dr. *Dóry* Ferencz bizik abban, hogy az állam a városnak kárpótlást fog adni. *Reizman* Mór az ellenkező nézetet van. Dr. *Bulyovszky* József tudakozódott illetékes helyen és azt az értesítést kapta, hogy azok a városok, melyek egyenes uton jártak és nem üzérkedtek, megkapják a kárpótlást. Aggodalomra nincsen ok. A kárpótlást más adónem útján kapja meg a város.

A bizottság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a városnak erre a jövedelemre szüksége van és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a kormánytól kárpótlást kérjen.

A szikviz-ügy.

Feldmann Jakab annak idején nagy licitálással megkapta a szikvizadó bérletét, most azonban azt kéri, hogy a bérlet alól felmentés, mert a szabályrendelet nem nyújt neki módot arra, hogy a termelést kellően ellenőrizze és az adót behajtsa. Ilyenformán tönkre megy.

Bordé Ferencz tanácsos abban a véleményben van, hogy a város házi kezeléssel nagyobb eredményt érhet el. Nagyváradon mintegy 900 ezer üveg szikvizet fogyasztanak el. Más városok is nagyobb eredményt érnek el, mint Nagy árad városa.

Dr. *Várady* Zsigmond arról nem akar beszélni, hogy eleresztik-e a bérletet vagy nem, de a fogyasztási adóra az a véleménye, hogy a termelést nem lehet ellenőrizni. Mert szikvizet gép nélkül is tudnak csinálni. A szikvizadó-

társunkká lett, az anyja valósággal eltűnt, láthatatlanná vált. Azelőtt pedig elégszer láttuk őt, majd a városban, majd meg kinnt, a kis házikója előtt, néha pedig veteményes kertjében serényen munkálkodva. Ilyenkor mindig üdvözöltük is őt, mint a többi asszonyokat. Most azonban sehoh sem láttuk. Csak néha úgy rémlett, mintha a kunyhó előtt állna, vagy ülne, de ha észre vett bennünket, bármily messze voltunk is még tőle, hamarosan eltűnt.

Előttünk, pajtásai előtt, valósággal rébusz volt ez az *Erik*, fogalmunk sem volt a felől, hogy miből élnek, ő és anyja. Azt sem tudtuk megérteni miként látogathatja egy a szegény csósz árvája a középiskolát. Az azonban a legcsodálatosabb volt, hogy ő, aki a legsilányabb és olcsóbb ruhákban járt és a legnyomorultabb külsejű kalapokat hordta valamennyiünk közt, a legpontosabban meghozta minden hónap elsején a tandíjat. Pontosabban, mint akármelyikünk. És csak néhányan, a leggazdagabb osztálytársaink tudták oly hamar megszerezni az esetleg szükséges új könyvet, vagy tanszert, mind földhöz ragadt szegény kis *Haidelant* Erik.

Mindez azután oly sajtáságon illet össze, hogy a kis pajtások kíváncsiságát a legnagyobb mértékben felkeltette. Egyesek egy bizonyos nagyon gazdag amerikai nagybácsiról beszéltek; természetesen dolog, hogy ez is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kis *Haideland* Erik még inkább központja legyen pajtásai kíváncsiságá-

nak. Sokan szerették volna őt otthon érni, ott meglepni, hogy tulajdonképpen mit csinál és hogyan van. S miképpen élnek kettesben azzal a kis asszonnyal, anyjával, akit alig látott élő ember künn az utcán? Igen, főként az anyjára volt kíváncsi mindenki, aki nem oly ruhákban járt-kelt, mint a finomabb társaságban megfordulni szokott más fiatal anyák.

Azonban *Erik*-nek volt olyan tulajdonságai, amelyekkel minden tanuló társát, akárminő szemmel néztek is azok reá, le tudta fegyverezni. Mindenek előtt rendkívül nyugodt természetű, a mely sajátja maradt minden helyzetbe, másodsorban azon körülmény, hogy sohasem bántott senkit, még leggyöngébb pajtásait sem. Végezetül pedig roppant áldozatkéssége, amely — igazán szívből eredő — áldozatkésséget kevés pajtása nem vett igénybe. Ha valamelyiknek nem volt valami könyve, írószere, vagy hasonló dolga kéznél, *Erik* mindjárt kiegészítette őt jól felszerelt táskájából. És nem egyszer történt az sem, ha valamelyik tanuló a tanár sürgetése daczárja sem kapott otthon pénzt valamely új könyvre, hát az ilyen rendesen *Erik*-hez fordult — ha ugyan ez már meg nem előzte őt abban, hogy önként felajánlotta új könyvét addig is, míg a tanár haragja el nem csillapult. Maga pedig addig egész nyugodtan ült helyén, nem törődve azzal, hogy a tanár neheztelése esetleg reá zúdul azért, mivel ez, vagy az a könyve hiányzik. És ha esetleg megtörtént, hogy ilyen okból kifolyólag rossz

érdemjegyet kapott, némán és nyugodtan ült le s továbbra csak oly áldozatkész és szíves maradt barátaihoz, akiket ily nehéz áron segített ki a bajból.

Mert nem tudta volna nyugodtan nézni, hogy akármelyik osztálytársát is megkorholja a tanár, hogy ez, vagy az a tanszere hiányzik. Ha másképpen nem lehetett, hát a kiszólitott delikvensnek hirtelen kezébe csuszta a hiányzó könyvet; s ilyenkor jóságos, nagy szemei csak úgy ragyogtak az örömtől.

Igy azután megtörtént az is, hogy némelyiknél ott ragadt a kölcsön adott könyv hetekig, sőt több hónapig. De *Erik* majd mindig megnyugtatta az illetőt: »Nyugodtan megtarthatod mert hiszen nekem van már másik.«

Bizony úgy ment ez a dolog, mintha a szürke kunyhó ott kinnt, vadonuj könyvekkel lett volna zsufolásig megtömve.

Mindamellett *Haideland* Erik idegen maradt pajtásaival szemben. Mindvégig csak a kis kunyhó szegénysorsu szülőitét látták benne. Ő és mind-az, amije csak volt, ezutánra is rejtelmy maradt pajtásai előtt, akik hideg kíváncsisággal fürkészték titokteljes bajtársukat, hogy végül — föllebbentve a titok fátylát — nevetségessé tegyék őt.

A fekete, kemény kenyér, a szegényember-szagu ruhái, mind, de mind éles válaszfalat húztak közte és iskolatársai között. Ő ki is tért utjokból, a mint csak tehetette; szegény

ből csak akkor lehet jövedelmet elérni, ha a csempészet eleve megakadályozzák. A város mondja ki, hogy ő lesz a szódavizgyáros. Különben nem tudja a többletjövedelmet elérni.

Bordé Ferenc azt hiszi, hogy az ellenőrzés lehetséges.

Reismann Mór azt mondja, hogy a szabályrendeletet szigorítani kell, de a bérlőt nem szabad a kötelezettsége alól felmenteni. Ragány János főszámvéve szintén a szabályrendelet módosítását hozza javaslatba.

A bizottság tagjai hosszabb diskusszió után arra a meggyőződésre jutottak, hogy a baj oka csak abban van, hogy a termelők a bérlőt kiadják. Ezért a bérlőt nem mentik fel ellenben a szabályrendelet módosításával megvédi a jogát.

100,000 forint a felsőderna-paptamási vasutnak.

Popper István budapesti lakos a felsőderna-paptamási vasuttra 100 ezer forintnyi támogatást, illetve az ezen összegnek megfelelő törzsrészeket jegyzését kéri a várostól. A kereskedelmi és iparkamara pártolja a kérelmet, mert a vasut létesítése által a bodoni bányából szenet lehet hozni Nagyváradra, a mi által a város behozatali vámjévével megnövekednek, továbbá ez a vasut Szilágymegyével összekötné, a mi szintén nagy előny volna a városra.

Bordé tanácsos előadói javaslata szerint a város megadja a 100 ezer forintot, de a szén után a vasuti behozatali vámot 1 krajczárról 3 krajczárra emeli. A bodoni szén ára Nagyváradon nem lehet drágább, mint 43 krajczár. A hozzájárulás összegét amortizáció útján törlesztik.

Ragány János tanulmányozás alapján eleget tartja, ha a vámot nem 2, hanem 1 és fél krajczárral emelik.

Reismann Mór azt tartja, hogy ha az indítványt elfogadják, akkor csak kárt csinálnak a nagyvárad gyáraknak a bodonosi szénrel, a mely nem ér sokat. Ellenzi a hozzájárulás megadását.

Miután a kamara részletes jelentését felolvasták, Hoványi Géza szólal fel; különösen arra hívja fel a figyelmet, hogy Szilágymegyével nincsen eszékötletünk. Már ezért is támogatja ezt az ügyet, de mivel ilyen nagy hozzájárulásról van szó, biztos adatokat kell beszerezni a bodonosi szén minőségéről. Fel kell tehát szólítani Popper Istvánt, hogy próba végett bizonyos mennyiségű szenet Nagyváradra szállíttasson.

Dr. Várady Zsigmond azt a kérdést veti fel, hogy a bizottság meg akarja-e adni a szubvencziót, — mert ha nincsen szándékában,

akkor nem lehet a vállalkozót arra felszólítani, hogy költségeket okozzon magának és próba véget szenet szállítson Nagyváradra. El kell dönteni azt a kérdést, hogy Nagyvárad megadhatja-e a 100 ezer forintot, vagy nem. Most már meg kell tudni, hogy ez az összeg megvan-e a bodonosi szén sokat emlegetett calorában?

Ennek megállapítása is nehézségekbe ütközik, de ennél sokkal fontosabb az, hogy Szilágymegyét visszahódítsuk. Amit tudunk adni, azt adjuk jó szívvvel. Ha a bodonosi szén jó és bevál, hát biztosítsák a vállalkozónak a 2 krajczárnyi vámemelés által befolyó jövedelmet. Biztosítsák neki a jövedelmet esetleg 20 évre is.

Bordé Ferenc dr. Várady javaslatát keresztlívetlenül tartja, mert ha a város ily értelmű határozatot hoz, ezt a miniszter legfeljebb 10 évre engedélyezi. Előadói javaslatát ajánlja elfogadásra.

Huzella Gyula azt hiszi, hogy a bizottság még most nem foglalhat el határozott álláspontot. Arról van szó, hogy a város a 100 ezer forintot visszakapja, ezért tehát bizonyosságot kell szerezni. Meg kell próbálni a bodonosi szenet.

A bizottság végül dr. Hoványi Géza indítványát fogadja el, hogy Popper mutassa be Nagyváradon, vajon csakugyan jó-e a bodonosi szén?

† Szuchanek Antal.

Igazi tipikus magyar pap volt. A neve mutatta ugyan, hogy messze idegenből a Morvák földjéről szakadt ide, de a szive, lelke bizonyosság volt arról a csodálatos erőről, mely a magyar földben van, mely magyarrá teszi mindazokat, kiknek van lelkük, van szivük. Ugy át hasonult jó kedélye, szivessége, vendégszeretete által magyarrá, hogy csak a nevével lehetett sejteni, hogy lett s nem születése által volt magyar.

Szerették mindenütt, szeretett mindenkit.

Csaban, hol káplán volt, ma is a legmelegebben emlékeznek róla, Solyomkón, hol plebánoskodott, nemcsak a lelkieken, de az okszerű gazdálkodásban is kitaró vezére volt annak a szegény, alig megélni tudó népnek.

Csatáron volt utoljára. Nagyon sokáig fog itt élni a neve. Ugy működött itt, mint missionarius. Igazi munkása a hitnek és a hazának. Alig foglalta el plebániáját, mindjárt ismerni

kivánta a rábizottakat. Ahol bajt látott, ott nem ismert fáradságot mig nem segített rajta. Rövid idő alatt ki is árasztotta kegyelmét munkájára az Ur, mert az összes vadházasságban élők törvényesítették viszonyukat a házasság szentsége által és lapunk sokszor hozott hírt egész családkról is, kik az anyaszentegyház kebelébe visszatértek.

De tudta, hogy szent kötelessége a papnak a hazafiság ügyét előmozdítani s amit kis körben tehetett, megtette. Maga utána járt az iskolai mulasztóknak, kapacitálta őket, hogy tanuljanak s ha anyagi baj volt az akadály, szívesen áldozott a magáéból is.

Ha maradt egy pár felesleges forintja, annak is megkereste a helyét; rendesen templom építés költségeihez járult vele.

Betegsége nagy erővel lepte meg és elég gyorsan elbánt az erős szervezett s még élte legszebb korát élő pappal. Békével tűrte szenvedéseit s kinek szolgálja volt, az Urnak szent testét magához véve f. hó 7-én elnyugodott az Urban.

Őszinte fájdalommal írjuk e sorokat róla s mig irunk, megjelenik előttünk hófehér hajával koronázott üde, mindég mosolygós arcza, eszünkbe jutnak példaszertű cselekedetei és mélyen átérezzük a veszteséget, ini halála által az egyházmegyét, hivat és barátait érte, de megnyugszunk az Ur rendelésén, ki meg volt elégedve szolgáljával s meg akarja jutalmazni őt.

Auge serve bone et fidelis — in gaudium Domini tui.

Halálesetéről kerületi paptársai a következő gyászjelentést adta ki:

A bihari kerület papsága szomorodott szívvvel jelenti Főtisztelendő Szuchanek Antal csatári plebánosnak folyó évi július hó 7-én élte 52-ik, áldozó papsága 27-ik évében a szentségek ájtatos felvétele után az Urban történt csendes elhunytát. A megboldogult földimaradványai folyó hó 9-én d. e. 9 órakor fognak a csatári plebánia lakban a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az ottani róm. kath. plebánia templomban tartandó engesztelő szentmise-áldozat bemutatása után a csatári róm. kath. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, hivei és barátai tisztelettel

anyja pedig kitért előlük úgy, amely messzire ember csak kitérhet.

Még fiával sem látta őt soha senki együtt. Ha dolga volt a városban, mindig a mellékutcákön át járt-kelt, nehogy fia, a ki barátai-val jött esetleg, találkozhassék vele.

Midőn első botanikus kirándulása volt osztályunknak, ki a hegyesúcsához, utunk Eriy-ék kunyhója előtt vitt el. Erik lassanként hátramaradt, mig mi jóval előre jutottunk s majdnem a vizparton voltunk már. Ekkor jött velünk szembe Erik anyja. Egyik kezében egy nagy vödör vizet vitt, a hátán pedig erősen megtömtött batyú disztelenkedett. Mikor minket megpillantott és észrevette, hogy Erik is köztünk van, hirtelen letért az utról és nehéz terhével eltűnt az erdőben. A körüllevő pajtások hangosan felkaczagtak erre, Erik halvány arcza pedig biborpiros lett.

* * *

Azután, egy nyáron meghalt Erik. Éppen az 5-ik osztályba jártunk. Tavasszal megbetegedett és a nyár elején el is pusztult szépen, Semmiféle benső pajtása sem szomorkodott e miatt. Utóvégre, a milyen csöndesen beállított, olyan csöndes lett most, örökre, gondoltuk. Eljött a szünidő és mindjobban elfeledtük őt.

Néhány nappal az új tanév megnyílt után megpillantottuk az iskola ablakain keresztül Heideband Linát (a boldogult Erik anyját), a mint felénk tartott. Be is jött az iskola épületébe és kevéssel utóbb beizent a rektorhoz, a

aki épen francia órát tartott nálunk, hogy jönné ki, mert nagyon szeretne vele beszélni.

A rektor sokáig künn maradt. Mikor visszatért, némán leült székébe és hosszasan utánna nézett Heideband Lina hajlott alakja és fehér fejkendője után, a melyeket mi is láttunk még egy ideig az utcán, távozóban. Uglátszik valamit hosszasan el akart mondani, de mégsem tette. Végül siket hangon megszólalt: »Eivind Mo!, megvette végre az új francia nyelvtant?»

És midőn Eivind Mo ezúttal is azon — megszokott — feleletet adta, hogy bizony még mindeddig nem tudta beszerezni az új könyvet, nem förmedt reá a rektor, mint egyébkor szokta, hanem átnyújtott neki egy czédulát, ezen szavakkal: »fusson ezen papírlappal a könyvkereskedőhöz!»

És Eivind Mo egy vadonúj francia nyelvtannal tért vissza a könyvesboltból. Rektorunk pedig átverén a könyvet, beleírta: »Eivind Mo-nak, Heideband Erik»

Természetesen hamar megtudtuk, hogy miért járt Heideband Lina rektorunknál.

Egy tömört bugyellárist tett le a rektor elé és így szólt:

»A kis Eriknek volt egy nagybátyja Amerikában, akinek egy kevés pénze is volt. A nagybácsi pontosan kifizette Erik-ért a tandíjat s minden iskolaszere és könyvre bőven ellátta őt pénzzel. Mult évben azonban meghalt a nagybácsi. Midőn még beteg volt, 300 dollárt

küldött nekem azzal, hogy ezt Erik tandíj-keppen küldi, mert nem tudja kilából-e a betegségéből. És a pénzt szigoruan meghagyta, hogy csakis Erik iskoláztatására fordítsam. Bizony dicséretre méltó gondoskodás, ugy-e? De mivel hát az én szegény fiam meghalt, hát ugy gondolom, hogy ide kellett hoznom ezt a pénzt. Mert hát nem lesz ám az itt éppen fölösleges helyen. Azt hiszem, arra kellene fordítani a pénzt, hogy belőle egy-két tanulónak — már amelyiknek nem igen van módja könyvet venni — könyvet vegyenek. Hiszen a kis Erik oly sokat beszélt nekem, hogy mily szomorú az, mikor egy iskolás flu szívesen tanulna, de nincs pénze tankönyvre. Meg aztán, hogy a tanár urak is mindig fagatják az ilyen szegény fiukat. Ó, a kis Erik annyit csacsogott nekem ilyesmikről! Mert hát ő nagyon szerette ám kis pajtásait. És az Isten áldja meg mindnyájukat mindazért, amit boldogult szegény kis fiamért tettek!»

Innentől kezdve azután tudják mindazon szegény fink, akiknek nincs ugyan módjukban, hogy könyvet vehessenek és azért mégis ott találják padjukon a vadonúj szép könyvet (szinte a könyvesbolt illata is rajta van még), tudják, hogy honnan való az új könyv.

Ó, nagyon jól tudják ám, ha nincs is a könyvbe olyasmi beleírva, mint Eivind Mo-éba. Mert az a bizonyos könyv első ilyesféle ajándék volt ám és a rektorra szokatlanul hatott.

meghivatnak. Csatár, 1898. július 7-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Életrajzi adatai röviden a következők:

Született Morvaországban egy kis határszéli faluban 1844. július hó 16-án, pappá szenteltetett 1871. aug. 16-án. Kápláni éveit Csabán töltötte, honnan mint adminisztrator Solyomkőre került, hol az installációt is megnyerte. Itt 1891-ig teljesítette nehéz missióját oly nagy kiterjedésű plebánián, melyből azóta két plebánia lett alakítva, de magának Solyomkőnek is mértföldnyire terjednek szétszórt házai. 1891-ben nyerte el Csatárt, hol áldásos működését a váratlan halál szakította meg.

A háború.

Hawai annexiója.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.)
Washingtonból távirják: Mac Kinley elnök aláírta a hawaii annexiójára vonatkozó határozatot.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.)
Washingtonból távirják: Long tengerészeti miniszter parancsot adott a »Philadelphia« czirkálóhajónak, hogy hawaiiiba menjen, ott tüzze ki az Egyesült Államok lobogóját és a szigetet kebelezzze be az Unioha. A »Philadelphia« néhány nap múlva elindul.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.)
Washingtonból távirják: Dewey tenger-nagynak folyó hó 4-éről kelt távirata azt mondja, hogy Caviteben amerikai csapatok szállottak partra. A felkelők folytatják hadműveleteiket. Aquinaldo kikiáltotta a köztársaságot.

Budapest, jul. 8. (Saját tud. táv.)
New-Yorkból távirják: Miles tábornok ma éjjel Charlestonba megy, ahol Santiago de Cuba felé hajóra száll.

Budapest, július 8. (Saj. tud. táv.)
Washingtonból távirják: Azt hiszik, hogy Linares tábornok átadja Santiagot, mihelyt tudomására jut, hogy az amerikaiak jelentékeny segélycsapatokat kaptak. A tengerészet előkészületeket tesz a nyugat-indiai vizek alapos átkutatására spanyol hajók után. Long tengerészeti miniszter tagadja, hogy Sampson tenger-nagy és Shafter tábornok között surlódások kerültek volna fel.

Budapest, július 8. (Saj. tud. táv.)
Key-Westből távirják: A »Gassito« spanyol schoonert, amelyen hadiszerek voltak, Isla de Pinos közelében az »Eagle« amerikai ágyunaszád elfogta.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.)
Az »Evening Telegramm«-nak Shatter tábornok főhadi szállásáról, f. hó 6-áról kelt távirata azt mondja, hogy az ütközetet július 7-én ismét megkezdték. Mindkét sereg csatárjai alig 200 yardnyi távolságban állanak egymástól.

Budapest, július 8. (Saját tud. távirata.)
Londonból írják: A Reuter-ügynökség jelenti Manilából, jun. 30-áról: A felkelők 60 ágyuval állanak Manila előtt. Monet tábornokot nem ölték meg, mint jelentve volt, hanem egy csónakon elmenekült Macabebeből Augusti főkapitány nevével és családjával.

Budapest, július 7. (Saját tud. távirata.)
Madridi jelentések szerint a »Correspondenzia« közöl egy londoni táviratot, a mely szerint a spanyol csapatok elhagyták Santiago de Cubát és áttörték az ellenséges vonalat. Az ütközetben állítólag 56 amerikai tiszt elesett, közöttük 5 tábornok.

Büntetés elől a halálba.

— Saját tudósítónktól. —

Megirtuk annak idején, hogy a szajacsi ev. ref. tanító mily rúdul visszaelt a szülőknek bele helyezett bizalmával. A 45 éves ember, aki tanítói minőségében 22 évet töltött Szalacson, a gondjára bízott 8—10 éves leányövédekkel a leggyalázatosabb módon bánt el. Ezt pedig éveken át cselekedte. Le sem írható állatias, aljas tettei azonban nemrégiben kitudódtak. A nép dühe és felháborodása leírhatatlan volt. Formálisan agyon akarták verni az emberi testbe bújó bestiát. A csendőrség azonban idejekorán közbelépett és letartóztatva a gyalázatos embert, kit *Salánki* Zsigmondnak hívtak, a margittai kir. járásbírósg börtönébe szállította.

A vizsgálati fogság, a sok vallatás szörnyen megtörte *Salánki*-t. Látván pedig, hogy sem konok tagadása, sem megújított felebbezések és szabadlábra leendő helyzetése iránt tett kérelmei nem használnak, meg borzadt a várható fegyházbüntetéstől.

Megborzadt és nem látva más menekülést a gyáva, nyomorult emberek szokott mentő-eszközéhez, az öngyilkossághoz folyamodott.

Tegnapelőtt éjjel követte el ezt a tettet.

És mikor tegnap a börtönőr a reggeli órákban betekintett czellájába, ott látta *Salánki*-t a mint az ablak forgó závarjára felakasztva, holtan lógott.

Természetesen rögtön levágták; de már akkor későn volt. Nem volt emberi tudomány, amelyik a kihűlt hullát életre tudta volna kelteni.

A margittai kir. járásbírósg nyomban táviratilag értesítette az esetről a nagyvárad kir. ügyészséget, amely viszont szintén táviratilag tette meg a vizsgálatra vonatkozó intézkedéseit. A törvényszéki orvostani bonczolást, mint értesülünk, tegnap délután ejtették meg, ezzel együtt pedig a helyszíni vizsgálatot is.

Züllés útján.

Nagyvárad, július 8.

Egy tehetséges fiatal ember felett itélkezett a helybeli hadbírósg. Jó családból való ifju, az apja ismert 48-as párti vezérférfi s bihar-megyei földbirtokos.

A szerencsétlen ifju fokról-fokra halad lejjebb azon a meredek lejtőn, melyről visszatérni csaknem lehetetlenség.

Pár év előtt Debreczenben jogászokodott, s mivel az apja nevére váltót hamisított, elítéltek. Három évre sorozták be a közös hadseregbe, ahol már a harmadik évét tölti mint közlegény.

Ez a három év óriási befolyással volt a sülyedő fiatal emberre. Ami kis önérzet volt még benne az is kiveszett, eldurvult annyira, hogy mikor a debreczeni törvényszék pár hó előtt kihirdette előtte egy újabb büntényért a négy hónapi börtönről szóló ítéletet, nevetve fogadta. A züllött ifju pedig mikor magára vette a komisz mondurt, mikor találkozott osztálytársaival, kik valamennyien mint önkéntesek rukkoltak be, sirva ígerte meg az édes apjának, hogy ezután becsületes ember lesz, s visszatér a rossz utról.

Azonban csupán ígélet maradt s az eldurvult ifju most már a Garrison-Aristomban gondolkodik botrányos életéről.

Egy főlebbvalójától lopott el egy csekély értékű zsebkést. A dolog kitudódott s katonai szigorral ítélték.

Mivel beismerte tényét a Garrison-Gericht utánszolgálat terhének kötelezettségével a sze-

rencsétlen embert hat havi szigorított Garrison-Aristomra ítélte s mivel egyfolytában tölti le e büntetését a polgári törvényszéknél kapott négy hónappal, egy évet kell utánna szolgálnia.

A szerencsétlen ifjun nyom sincs a bünbánatnak, olyan egykedvűen fogadja az egész büntetést, mintha nem lenne több egy kis Einzelnél vagy kurta vasnál.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Július 14. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krétt. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krétt. Más időben 50 kr.

* **Szegényügyünk rendezése.** Köztudomású dolog, hogy a város szegényügye a rendezettségnek vajmi kezdetleges stádiumában van. Szegénye, nyomorultja pedig van szép számmal a városnak. De míg a szemérmetlen és valóssággal utonáló utcaiz koldushad a maga pálinkájára valót csak kirimánkodja nap mint nap, — addig az ugynevezett házi szegények, a pinccék és ólak lakói, akikre az Isten napja is csak elvétve süt, akik minden segítő eszköz nélkül az éhség kinjai közepette sülyednek a nyomor fertőjébe mind lejjebb és lejjebb, ezek az igazi szegények nagyon is arra vannak utalva, hogy tömegesen és hathatósan kezébe vegye a hatóság is meg a társadalom veszni indult ügyüket. A hatóság, mint értesülünk, meg is tette a maga részéről az első lépést. Bulyovszky dr. polgármester megbizta Rész Bertalan rendőrbiztos, hogy Nagyárad város valamennyi szegényéről pontos adatokat jegyezzen be; az adatok kiterjednek az illető szegénysorsunak nevére, korábbi foglalkozására, egészségi állapotára, a szegénység közelebbi okaira. A nyert adatok és személyes tapasztalatok útján a rendőrbiztos javaslatot fog tenni, hogy minő mérvben részesítendő az illető szegény a város részéről segélyben. Természetes dolog, hogy Rész rendőrbiztosra így nagy feladat hárul. Mert míg a polgármester 45 nap alatt jelentést és pontosan kitöltve visszaküldött kérdőíveket vár tőle, addig — tudva azt, hogy mily nagy számmal találhatók szegények a városban — bizony kétségtelenül nagy munka és nagy felelősség is vár a megbizottra. Bizonyos azonban, hogy az ügybuzgó rendőrbiztos aki használhatóságának már oly sok jelét adta s akit buzgalmaért legutóbb is kitüntettek, jól megfelel a jelenleg reá bízott nagy feladatnak is. Az ő javaslatai alapján fog azután a polgármester előterjesztést tenni a tanácsülésen, a hol majd a segélyek ügyében döntenek.

* **Hám János szenttéavatása.** Hám János volt szatmári püspök szenttéavatásának ügye a szatmári egyházi fórum előtt befejezést nyert. Összesen hatvanhat gyűlésben történtek meg a tanukihallgatások, s az eredeti szövegnek a másolattal való összehasonlítása, ami mindenkor Meszlényi Gyula püspöknek jelenlétében volt eszközölve. A 250 ivre terjedő iratokat a napokban fogja a püspök személyesen átadni a pápai nunciának, ki azután Rómába terjeszti fel.

* **Közegészségügyi bizottság ülése.** Nagyárad város közegészségügyi bizottságának tagjait dr. Grósz Albert elnök f. hó 10-ik napján d. e. 11 órakor a városház termében a járványkórház helye ügyében tartandó bizottsági gyűlésre hívja össze.

* **Nem lesz ötödik osztály!** A múlt héten jelentettük, hogy a belügyminiszter Debreczen városának a helybeli róm. kath. fő-

gymnázium czéjaira részint készpénzben, részint építési anyagokban megajánlott 100.000 frt alapítványra vonatkozó határozatát jóváhagyta, a váradi püspökség 150.000 s a debreczeni préposzt 20.000 frtos alapítványa pedig régebben le lett téve s ezzel megnyílt a remény arra nézve, hogy a főgymnázium 5-ik osztálya szeptemberben megnyitható lesz s így a szülők nem lesznek kénytelenek IV. gymnáziumot végzett fiaikat idegen helyen, nagy költséggel neveltetni. Ez a remény azonban — mint sajnálattal értesülünk — meghiusult, mert a vallás és közoktatási miniszter a a decreczeni tanker. főigazgatóságához intézett leiratában válaszul a kath. gimn. tanári karnak ez irányban tett felterjesztésére — kijelentette, hogy a róm. kath. főgymnázium V. osztálya a városi alapítvány jóváhagyatása daczára sem nyitható meg a jövő iskolai év elején. — Oka ennek az intézkedésnek körülbelül abban rejlik, hogy éppen a múlt hónapban halt meg Frank Ferencz, a kegyes tanítórend magyarországi tartományi főnöke és így a kormány nem léphet érintkezésbe a renddel az új főgymnáziumban betöltendő tanári állások tekintetében.

* **Ösztöndíj festőknek.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Mendlik* Oszkár és *Mihály* Dániel festőművészeknek folyó évre, egy magát megnevezni nem akaró *nagylelkű alapító* 111,500 frtos képzőművészeti ösztöndíj alapítványának kamataiból egyenként 2100 frt ösztöndíjat adományozott.

* **Felhőszakadás és áradások.** *Csucsárd* óriási felhőszakadás hírére kaptuk, melynek hatása nálunk csak ma reggel nyilvánult a Körözs hatalmas megduzzadásában. Ugyanily idők járnak Erdélyben is, melynek következtében több torrens viz, így az Olt kiöntött és elöntötte az egész termékeny völgyét, beiszapolva, elsodorva az egész szénatermést. A mostoha időjárástól eddig csak egyedül Erdély volt megkímélve és most már az ország minden része ki vette osztályrészét a pusztító természeti csapásokból.

* **A fegyver- és vadászati adó.** Hirdetmény. A fegyver- és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. alapján felhivatnak mindazok, kik e város területén az idézett törvény-cikk 2., 3. és 5. §-aik értelmében akár önvédelem akár vadászatra tartott fegyverek birtokában vannak, miszerint azokra vonatkozó bejelentéseiket Nagyvárad város adóhivatala 10. számú szobájába rendelkezésükre álló úrlapon folyó évi július 9-től 16. napjával bezáróan megtenni annyival inkább el ne mulasszák, mivel ellenesetben a törvény 42. §-ában foglalt pénzbírsággal fognak sújtatni. Nagyvárad, 1898. július 8. Városi adóhivatal.

* **Requiem Szegedy Irmáért.** Ma d. e. az olaszii plébánia templomban néh. *Szegedy* Irma, a városunkban általánosan ismert és tisztelt özv. br. *Gerliczy* Félixné grófnő unokájának lelkiüdvéért ünnepélyes gyászistentisztelet fog tartatni.

* **Alapszabály megerősítés.** A m. kir. belügyminiszter a pancsovai r. kath. nőegylet alapszabályait megerősítette.

* **Jégkar-becslés.** A szőlőhegyen *Márkus* János hegybíró és *Komlóssy* József gazd. tanácsos, az összes szőlőhegyet bejárták, hogy a multkori nagy jégeső által okozott kárt megbecsüljék. Tegnap már be is fejezték a becslést. Sok szőlő van, melynek csak 1/3-ad része maradt épen, általában pedig elég maradt érintetlen Szerencsétlenségre igen kevés a biztosított szőlő. A kár felől felvett jegyzőkönyvet beterjesztették a polgármesteri hivatalhoz.

* **Nő a Körözs.** A tegnap éjjeli esőzések, a melyek különösen az erdélyi hegyek között nagyobb méretűek voltak, erősen megnövesztették a Körözs. A víz, a jámbor összecsapott kis patak hamarosan

vadul rohanó folyóvá vált és elementáris erővel paskolják tegnap hajnal óta szennyes és kavargó hullámai a partokat, meg az utjukba eső minden-némű akadályt. Az első vészír a *Feldmann*-féle uszodából érkezett, ahol sokat kellett dolgozni, hogy a parthoz láncozott disz-faalkotmányt megmentsék a vadul rohanó víz hullámaival. Így is alaposan megtépte-czibálta és a hidegvérű úszómester, aki a víz-áradás öröme — akaratlanul bár, de annál határozottabban — vízbe pottyant és nagyot nyelt a tajtékzó habokból, jónak látta lemadzagolni az uszó telepet, addig, míg lehet. Tegnap azután nagyban biztatták jobbról-balról a fabódét, hogy de csak el ne konkuráljon valamiképpen a fáczános vashid alá. Fürödni ugyan nem lehet most majd benne néhány napig, de valószínűleg senki nem is óhajt ilyen cseppfolyós időjárásban vízben lubiczkolni. Mindenfelől arról értesülünk különben, hogy sokhelyett kiöntött a Körözs. Komolyabb baj eddig ugyan még nincs, de az eső egyre esik, a Körözs pedig egyre nő.

* **Bujtogató munkás.** Szép egyetértés uralkodott az épülő honvéd hadapródiskolánál dolgozó munkások között egészen addig, amíg *Jó* István kubikos munkás közéjük nem vetődött. Ettől kezdve az egyetértés teljesen megszűnt, még pedig nemcsak egymásközt, hanem a munkafelügyelőkkel szemben is. *Jó* István ugyanis nagyon be talált szedegetni azokból a tanokból, melyeket a népbolondító szocialista agitátorok hirdetgetnek s ezen tanok annyira megtetszettek neki, hogy apostolává szegődött s ahol csak megfordult, mindenütt terjesztgette. Így történt a hadapród iskola munkásainál is. A munkások egy része hajlott is tanítására, a másik józanabb rész azonban elfordult tőle és a két csoport munkás között éles ellentét fejlődött ki, mely folytonos hecczelődések folytán talau véres kitérésre vezetett volna, ha *Dávid* Péter vállalkozó észre nem veszi az ellenségeskedést és jelentést nem tesz *Kovács* Sándor alezredesnek, aki a baj szerzőjét, *Jó* Istvánt szuronyos katonai fedezettel kísértette be a rendőrséghez.

* **Jani és Juczi.** Történt pedig Dekanyesd községben, hogy *Popa* Juon kedves élete párjával a korcsmából baktatott haza ugy éjfélnél, akkor is nem saját szándékából, hanem az emberi méltóság teljes megsértésével. *Popa* Juonné ment utánna és ránczigálta haza felé. Amint úgy csendesen lépegettek, egyszerre a sövény mellől úgy vágta valaki a különben sem valami erős lábón álló *Popa* Juont egy hegyes bekasóval fejbe, hogy rögtön eszméletét veszítette és az asszony lármájára felriadt szomszédok cipelték haza. *Popa* Juon különben teljesen kiheverte a bajt és a tettesben *Nyika* Pávelt gyanítja, a kivel régóta ellenséges viszonyban élt s akinek a környékről most teljesen nyoma veszett.

Drágán József elleni merénylet a törvényszék előtt.

1897 évi szeptember 19-én történt, hogy *Drágán* József lunka-urzești jegyző a buhenyusti úton hazafelé jött szekérrel, amidőn a bokorból egy lövés dördült el és azon pillanatban *Drágán* József ballapoczkán találva halálsápadtan esett hátra a szánaulésról. Az eset annak idejében nagy feltűnést keltett és lapunkban részletesen közöltük. Ezzel az ügygel foglalkozott ma a nagyvárad kir. törvényszék büntető osztálya *Nagy* József elnöklete alatt.

Az eddigi vizsgálat adataiból valamint a tanúk terhelő vallomásaiból most már az egész ügy ki van domborítva és a következő képpen áll:

Tettes *Redák* Tógyer »kimpí« lunkai születésű urzești lakos, ki *Nyika* Terentin urzești egyik legvagyonosabb és biróviselt paraszt gazdától béreltetett fel a gyilkosság elkövetésére 10 frt és 1 köből gabonáért. *Nyika* Terentin ugyanis a legutóbbi követválasztás alkalmával ellenséges viszonyba jött *Drágán*

József jegyzővel, mely ellenségeskedés csak fokozódott akkor, amidőn ezen ellenségeskedésből kifolyólag *Drágán* *Nyika* Terentint birói tisztétől a birói pecsét elvételével megfosztotta. Ez vérig sértette a büszke *Nyikát*, akinek szokása hánytorgatni, hogy *Drágán* neki és családjának köszönheti a hivatal, melyre megválasztatott és ez sarkalta őt fel, hogy *Redák* Tógyer által, aki jó lövő s orgazdaság hírében állott, bosszút álljon megsértett önértetéért.

Redák Tógyer pedig megtöltötte ócska flintját, mely annyi dicsőséget szerzett már neki s egy bokorban meglapulva indián módjára az út szélére kuszott s a mitsem sejtő *Drágán* lapoczkán lőtte. A seb könnyű volt, annyira, hogy a sebesült már 15 nap múlva talpra állott. *Redák* Tógyer pedig elszaladt a sűrűbe s hogy ha a csendőrök őt találnák gyanusítani s betalálnak nézegetni a puskacsőbe, okát tudja adni a puskacső kormosságának — a faluhoz közel egy diófa tetejéről az ott edegélő mókuskát lepuffantotta. Ezt azonban már jobban eltalálta, mert a szerencsétlen mokus selymes farka bünyeként ott feküdt a törvényszék asztalán.

— Hallottál löni? kérdezte *Nyika* Terentin *Bogdán* Flóre szolgájától, aki a mezőről jött haza.

— Hallottam!

— Hányat?

— Kettőt!

— Na jól van! felelte *Nyika* teljes léleknyugalommal a sutba dobva magát.

A tárgyalás a nagyszámu tanúk kihallgatása miatt holnapra maradt.

SZINHÁZ.

Rantzauk.

Szörnyen kongós ház előtt, változó sikerrel került tegnap *Eckmann* és *Chatrian* vizenyős darabja a »Rantzauk«.

Amily kevéssé érdeklődött a közönség a darab iránt, ugyanolyan vékony volt az összedadás képe is. Az egész előadásban csupán a második felvonás utolsó jelenetének volt igazán frappáns sikere.

Egyébiránt azonban langyos volt minden más.

E. Kovács Gyula dirigálta az egész előadást. Hatalmas egyéniségének, plasztikus játékának tökéletesen megfelelő szerepben mozgott. A deklamálást ha hibáztatjuk is, — kétségkívül elismerjük, hogy az est legigazibb sikere az övé.

Tökéletes sikerűnek nem mondhatjuk azonban a többi szereplők alakítását; mert ha *Ivánfi*, *Szentgyörgyi*, *Bartos* és *Miklósi* sok helyütt neki lendültek is, őszinte szólva, hézagos alakítást láttunk bizony valamennyiöktől.

Ivánfi például gyönörű organumával valóssággal elbűvölte a hallgatóságot; ám azt az igazi művészetet, a melylyel a harmadik felvonás egyetlen jelenetében (*Lebel-lel*) bemutatott, hiában keressük tegnapi egész alakításának bármelyik részében is. A zárójelenetben pedig olyan csinos deklamálást rögtönzött, hogy *Tompa* legyen, aki utánna csinálja. [Hát ez ellapult.

Szentgyörgyi *Rantzau*-ja nem is állitható *E. Kovács*-é mellé. Elementáris hibák, a szerep nem tudás, a helytelen instrukciók, a fojtott beszéd, rossz hangsúlyozás nagyon erősen nyilatkoztak meg. Csak a harmadik felvonás végjelenetében láttuk igazán *Szentgyörgyit*. Itt kritikán felül nagy volt és jó.

Bartos-nak pedig minden érdeme mellett nagy hibája volt, hogy kissé tulságosan jámbor

falusi tanító volt, Ezt a tulagodalmas és fé-
lének játékot leszámítva, alig van mi kivetni
való tegnapi alakításában. Sőt erős bennünk az
a vélemény, hogy kitűnő volt sokban, nagyon
sokban. Egyetlen partnere mellett sem maradt
el; sőt inkább nagyban az ő érdeme volt sok
jó végjelnet sikere.

Miklósi Ilona volt végül az 5-ik nagyobb
szerep. Hibásnak tartjuk alakítását, mert hibás
felfogás nyilatkozott meg egész játékában. A
szerep kitűnő, de nem úgy megjátszva. Rantzau
leány minden szava, mozdulata reá kell hogy
valljon a büszke Rantzau leányra, de a
hajthatatlan akarat mellett meg kell nyilat-
kozni a szerelmes leány gyöngédségének is. A
csuklás zokogás hangja, az apathikus földre
meredés azonban nem az a karaktert konstruál-
ják meg, hanem a Folt, mely tisztít kép-
mutató Euriqueta-ját.

Igy azután viszontláttunk egy apathikus
alakot nem hozzá illő milieu-ben. — Hibás to-
vábbá az indulatkitörés olyan formája, mint a
minőt a 4-ik felvonásban láttunk tőle. Ez a
tulzás parokszizmusa. Egyébiránt minden hibája
mellett is voltak jelenetei, ahol rávallott nagy
szorgalmára és nagy tehetségére. Két gyönyörű
csokrot kapott különben.

A többi szereplőknél kiritt a kellő számu
próbák hiánya.

A rendezésen ellenben meglátszott, hogy
ezzel is akartak feledtetni a felmerült gyarló-
ságokon. A második és első felvonás rendezése
mesteri kézre vall. A diszletek szintén. Csak
azok a fatális képek, az öreg Rantzau pár
képei. Micsoda két vén krampesz vala e két
képelet!

Színházi hírek. Holnap vasárnap dél-
étán félhelyárral Nestroy mulatságos bo-
hózata: Lumpáczius Vagabundus és a
három jó madár kerül színre, a melyben
a főszerepeket Baróti J. Hatala Gy. Lányi
E. Marosi A. Solti H. Turchányi O.
Váradiné, Bartos, Janovics, Kassai
Leőve, Nyáray, Pataky, Szentgyörgyi
és Vendrei játszák. Este Bokor népszin-
művét. Mária bátyját ismételteti meg az
első szereposztással.

TANÜGY.

Iskolai értesítő. A belényesi állami elemi
leányiskola s ezzel kapcsolatos óvoda értesítőjét
vettük Pappné Sipos Julia igazgatónő össze-
állításában. Az értesítő az 1897—98. tanév
történetét és az érdemsorozatot tartalmazza,
melyek szerint az iskolának összesen 162 nő-
vendéke volt s az 1848. évi törvények 50 éves
jubileumának megünneplésére iskolai ünnepély
rendeztetett tartalmas műsorral.

IRODALOM.

— Az ungvári püspöki főiskola egyház-
irodalmi köre a jövő évben üli meg fennállá-
sának ötvenéves fordulóját. Az ünnepnek ma-
radandó emléket akar állítani a félszázados mult
történetének megírásával. Minthogy azonban a
mult emlékeiből vajmi kevés maradt fenn, az
egyházirodalmi kör 1897—98. évi tagjai a katho-
likus papsághoz lelkes hangú kérelmet intéz-
tek, melyben egyebek közt ezeket olvassuk:

»Nagyon lekötelező hatással lenne ránk,
ha Főtisztelendőség szives érdeklődése, ha
pár adattal méltóztatnék körünk történetének
keretét kiszélesíteni, — oly értelemben, hogy
e vonások mintegy magasabb világitásba he-
lyeznének az 50 éves kör alakulását, főbb moz-
zanatokat, melyek mindezen irodalmi hullám-
zások okául tekinthetők, a különböző körülmé-
nyeket, melyeknek hatása alatt az irodalmi
társulás alapja született, — továbbá a fiatal
iskola szárnypróbálgatásait, küzdelmét stb.» Az
esetleges tudósítások az egyházirodalmi iskola
igazgatójához, Gebé Péter szemináriumi prefek-
tushoz (Ungvárott) intézendők.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: Molnár Géza.

2038. Somlyai Sándor vétkes bukás stb. —
r. megváltoztatva.
2468. Kohn Lipót hatóság elleni erőszak stb.
— helybenhagyva.
2571. Irímie Tógyer lopás -- rendelet.
2473. Kovács Márton s. t. sértés — r. meg-
változtatva.

Előadó: Dr. Gedeon László.

2310. Cs. Varga János rágalmasz — r.
megváltoztatva.
2333. Polgár István becsületsértés — meg-
semmisítve.
2408. Lindenfeld Ignác s. t. hatóság elk. —
r. megváltoztatva.
2409. Bakonysegi Mihály közcsend elleni ki-
hágás — helybenhagyva.
2410. Tikán Mihályné anyakönyvi kh. —
helybenhagyva.
2163. Hegely János közcsend elleni kh. —
helybenhagyva.
2164. M. Nagy László testi sértés — hely-
benhagyva.
2227. V. Kovács András lopás — helyben-
hagyva.
2228. Török Sándor lopás részben meg-
változtatva.

REGÉNY-CSARNOK.

31.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

Iren magasan felette áll érzelme nemessége
tekintetében, semhogy ő nőül tudná venni. El-
gondolta, hogyan történhetett volna például,
hogy Irennek elmondja Haldenschwanghoz való
viszonyát? Ezt soha sem tudná megtenni, soha-
sem tudná ezt a gyengéd szemrehányó pillan-
tást elviselni. Olgáról tudta, hogy egyszerű váll-
vonogatással fogja a dolgot tudomásul venni.
«Az egyik boldogulása, a másik szerencsét-
lensége.» Ilyen vagy hasonló rossz francia
közmondással elüti a dolgot. «Staub zu Staub.»
— mi ketten egymáshoz valók vagyunk — ne-
vetett Ervin bosszusan.

Azonban Karlsbadba többé vissza nem
térhetett. Sorsa most már az Olgához volt kötve,
Marienbadban akart maradni, míg azt a szükség
egy kívánja, hogy egymás jövőjét megbeszélje,
azután egyenesen hivatalába akart visszatérni.
Iren levélben kell értesítenie, hogy érzelmei
megváltoztak. Iren természetesen is fogja
találni, hogy régi esküjét tartja meg — ismét
gonyosan nevetett: miért higgyen neki Iren,
mikor ő maga sem hisz maga magának?

Ilyen gondolatok közt telt el az éj. Reggel
fele feküdt le, hogy magát kipihenje. Álmodott
jövő nagyságáról, azt álmodta, hogy hírnév,
dicsőség, pompa minden lépése és Olga mindég
vele van. A föld hatalmasai kettőjük kezét
keresi.

Minden jó jel, gondolta magában, mikor
felébredt.

X. FEJEZET.

Néhány nap eltelt a nélkül, hogy Peters-
dorfféknál Waldheimről egyebet tudtak volna
mint a mit az a kis czédula jelentett. Azok a
gyanútlan lelkek még ezen körülményből sem
füztek az eseményhez semmi magyarázatot.
Hogy lovagias ember kötelességét elhanyagolja
vagy az elől megszökjék, ismeretlen fogalom
volt a báró előtt, a bárónő sem mert volna
erre gondolni, bár minden nevetséges tulajdon-
sága mellett a kötelességről és becsületről
szigorú nézetei voltak.

Iren? Iren szeretett — szive nem ismerte
a csalódást — vakon bízott. Egyébiránt szenved-
tett, sokat szenvedett a halogatás miatt, de
gondolta ő, nem szenved-e Ervin is? és ha
biztosítja Ervint, hogy állandó maradt, nem

kétszeresen boldoggá teszi-e? Szülei kedvéért
sem volt szabad észre vennie, hogy mily las-
san mulnak a napok, az ő örömei közzé szo-
moruság vegyült, tehát szülei is szomorkodja-
nak? De bár mennyire is erős volt, nem tudta
elnyomni magában azt a borzasztó vihart,
melyek a kívánt személy helyett napok multán
egy levelet kapott, melyet Waldheim irt. Mi
oka lehet, hogy nem jött személyesen?

— Marienbadból? — kérde atyja. Vajjon
ki az ördög hívta oda? Olvasta a levelet,
mintha megdermett volna. Sötét pir öntötte
el arcát. Olvasta — elolvasta, újra elolvasta,
mintha nem hinne saját szemeinek. Azután
nagyott rugott, mintha gonosz álom kinozná
s azt akarná kiverni fejből, majd a levelet
öszegyűrve egyik sarokba dobta.

— A közönséges gazember! — kiáltott,
homlokát simogatva. Azt mondja én — én
— hoztam a hazamba.

Iren reszketve, halálsápadtan állott ott.
Szerette volna kérdezni hogy mit irhatott Er-
vin olyan borzasztót? Ajkai mozgottak is, de
hangot nem tudott adni. A báróné elfelejtette
idegeit, felállott, szeretetteljesen férje vállaira
tette kezét és gondosan kérdezte:

— Mi történt Friczi? Bármi legyen benne
nekünk is tudnunk kell. A báró levegő után
kapkodott, ő sem tudott szólni. Hallatlan
dolog! A guta majd megütötte. Neje félelemmel
tekintett rángatózó arcára. — Iren időköz-
ben magához jött, a levelet felvette. Lassan
minden szót megnyomva olvasni kezdte:

«Kedves bátyám!

Mikor azt mondtam neked, hogy Iren
kezét megkérem, iránta való érzelmeim ter-
mészete felől csalódásban voltam. Szere-
lemnek tartottam, ami csak csodálat volt —
csak megismerése az ő felséges tulajdon-
ságainak. Tudom jól, hogy méltó minden
férfi teljes odaadó szeretetére és éppen
ezért soha sem volna megelégedve azzal, a
mit az én gyöngé szivem nyujthat neki. —
Feltaláltam első szerelmemet — megtalál-
tam akivel egykor el voltam jegyezve —
Sharowszkoji Olga hercegnő — és be kell
ismernem, hogy egyedül igazán csak őt
szeretem.

Bár százszor méltóbbnak jutna a bol-
boldogság, hogy őt elvegye, ő pedig legyen
olyan boldog, amennyire kívánja, a mint meg-
érdemli.

Isten veled, ne itéld el öcsédet.

Waldheim Ervin.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Stefánia és leánya Angliába.

Bécs, július 8. (Saj. tud. távirata.)
Stefánia özvegy trónörökösne leányá-
val, Erzsébet főhercegnővel tegnap
este Angliába utazott.

Zsaroló gazdag nő.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.)
Általános feltűnést kelt egy több százezer
frittal bíró zalaegerszegi uri nő zsarolási
kísérlete. A budapesti Pilvax kávéház tu-
lajdonosának levelet irt, hogy férjétől hat-
ezer forintot nyertek a kávéházban a
sipisták. Ha nem küld vissza kétezer fo-
rintot, feljelenti a rendőrségnek. A kávé-
feljelentette a zsaroló nőt a rendőrségnek
és kitűnt, hogy férje 10 év óta nem is
volt Budapesten.

Megölték saját katonái.

Budapest, július 8. (Saját tud. távirata.)
Brüsszelből sürgönyzik: A lapok jelentik, hogy
Dubois hadnagyot, aki 100 emberrel indult el,
hogy Kivut megszállja, a felkelők megtámadták,
mely alkalommal 31 ember életét vesztette,

valamint 36 fegyver és 5000 töltény az ellen-ség kezébe került. Dubois-t katonái elhagyták és végül a felkelők megölték.

Pénzügyi pánik.

Budapest, július 8. (Saját tud. távirata)
New-Yorkból sürgönyzik: Walparaisóból Galves-tonon át érkezett távirat jelenti: Az arany bevonása és kivitele okozta pénzügyi pánik arra készítette a kormányt, hogy minden chilei bankot 12 hónapra hivatalosan bezárasson. A kormány fontolóra veszi, hogy czélszerű lenne-e a bezárás tartamára papírpént kibocsátani.

KÖZGAZDASÁG.

A rajzás meggátolásáról.

A májusi raj aranyat, a júniusi ezüstöt, a júliusi fakovát sem ér, — mondogatá egy jó kedélyű öreg méhészt.

Ami, általánosságban véve a dolgot, ugy is van.

Július elejével be kell rekeszteni a méhek rajzását. A berekesztés pedig a rajzás mester-séges meggátolása által történik.

Többféle szempont indíthatja a méhészt a méhrajok megakadályozására:

Ilyen a **legmagasabb mézhozam** elérése.

Azon törzsnek, melytől a lehető legtöbb mézet várjuk, rajoznia nem szabad. Rajzás előtt a kasban túlnépesedés áll be, ezzel együtt nagy-foku hőség és helyszűke, amely esetben aztán mézgyűjtésről szó sincs. A rajzásra hocsátott törzs **fajának** szaporítására fordítja minden te-hetséget, nem pedig a méhkészletek növelésére.

Főleg a műkasok alkalmasak arra, hogy azokat tisztán méznyerésre használjuk ki. E végből természetesen a rajzás meggátlandó. Történik pedig ez: a méztér szorgalmas perge-tése, egyedül dolgozó méhek nevelése, főleg pe-dig azáltal, hogy midőn észrevesszük, miszerint kaptárunkban bizonyos idő múlva túlnépesedés (s vele rajzási előkészület) állna be, abból az érett fiasításos lépeket elvesszük s esetleg egy-időre a költő-fészket is összébb szorítjuk. Az elvett fiasítással pedig vagy valamely gyenge törzset segítelyezünk vagy műraját készítünk. A mézelő törzs fiatal anyával birjon, hűvös he-lyen álljon, bő röpnylással legyen szellőztetve.

Egy másik szempont, amiért a rajzást meggátolni kívánjuk: az anyatörzs **jó erőben** való fenntartása.

Még ha idejében (május, június) rajzik is valamely rajzásra szánt anyatörzsünk, akkor is megelégszünk egy-két jó rajjal. A utórajok rendszeren igen gyengék szoktak lenni, s mert anyával jönnek ki, sok kellemetlenség okozói is; de még az anyatörzset egészen kimerítik; így azután sem a sok rajban sem az anya-törzsben nem volna többé örömmünk. A feles-leges utórajokat egyszerűen a felesleges anya-törzs, a fiatal anya megtermékenyülése után, szép dolgozó-lépek építésével, szorgalmas méz-gyűjtéssel hálálja meg figyelmünket.

Egy harmadik szempont, amiért a rajzást meggátoljuk: a **későre** fordult időszak.

Szabályszerint Péter—Pál napján tul rajat nem fogadunk el. A rajzást meggátoljuk. Az esetleg kijött raját az anyatörzshöz visszacsap-juk. Megtörténik ugyan, hogy a későn jött raj is szépen épít s a télirevalót is beszerzi, — de ez csak bő legelő, kiváló jó mézelés mellett és kivételesen fordul elő, amire előre számítani nem lehet. Egyébként is azért, hogy Péter—Pál napon tul a méheket rajozni nem enged-jük, veszteni sem így, sem úgy nem fognak. Jó mézelés mellett az osztatlan törzs még többet fog gyűjteni. (Kivételnek csak ugy volna helye, ha méhtörzseink számát minden áron szaporítani akarnók.) Meggátoljuk még a késői rajzást: parasztkasznál, pótfőket, pótygűrűk al-kalmazása, kascere (egy erős törzset valamely gyenge helyébe állítva) esetleg és végső esetben az anyaházat kimetszése által, — műkasnál a felesleges fiasítás eltávolítása, bő szellőztetés, az anyabölcsők kivágása stb. által.

Mártonfalvi.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 8.	
Buza őszre — — — — —	8.76
Buza tavaszra — — — — —	4.36
Tengeri — — — — —	5.11
Rozs őszre — — — — —	6.76
Zab őszre — — — — —	5.58

Értéktőzsde.

Budapest, július 8.	
Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel — — — — —	358.30
Magyar hitel — — — — —	392.25
Államvasut — — — — —	357.30
Déli vasut — — — — —	78.—
Rimamurányi — — — — —	251.25
Magyar jelzálog — — — — —	250.—
Magyar leszámítoló — — — — —	261.60
Iparbank — — — — —	107.—
Budapest közuti — — — — —	379.50
Kereskedelmi — — — — —	1485.87

Bécs július 8.	
Az irányzat gyenge.	
Osztr. hitel — — — — —	358.50
Magyar hitel — — — — —	393.50
Államvasut — — — — —	357.87
Birodalmi márka — — — — —	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. július 8-án.	
Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	120.75
Magyar koronajárdék — — — — —	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2% — — — — —	119.50
Magyar vasuti kölcsön nüzstben 2 1/2% — — — — —	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — — —	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — — —	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény — — — — —	100.50
Hrvát-szlavón földterhermentesítési kötvény — — — — —	97.75
Magyar nyereséjsorsjegy-kölcsön — — — — —	158.—
Tiszabályaiozi és szegedi sorsjegyek kölcsön — — — — —	139.75
Osztrák járadék papírban — — — — —	101.70
Osztrák járadék ezútben — — — — —	101.70
Osztrák járadék aranyban — — — — —	121.50
Osztrák korona járadék — — — — —	100.75
1860. Osztrák államsorsjegyek — — — — —	143.50
Osztrák magyar bankrészevény — — — — —	905.—
Magyar hitelaankrészevény — — — — —	392.50
Osztrák hitelintézeti részvény — — — — —	356.50
Páris vista — — — — —	359.25
Nsmet birodalmi márka — — — — —	58.80
London vistic — — — — —	119.85
Páris vista — — — — —	47.52 1/2
20 márkás arany — — — — —	11.77

SZERKESZTŐI POSTA.

Szombathelyi Ujság. Kollegiális üdvözlét és köszönet a szives és gyors értesítésért. Kérjük mások is.

F. D. Komádi. Tudomásul vesszük, hogy Komádi községe nem éppen van a haladás útján, amennyiben még öt év előtt semmi, de most már 37% pótdója van, azt is hogy 16,000 frtot érő ingatlant el kellett adniok, de ami a dolog gya-nusító részét illeti, annak nyilvánossá tételére mi egyáltalában nem vállalkozhatunk, mivel a dolgról nem vagyunk meggyőződve.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 65. szám. Kisberlet 63. szám
Páratlan. Páratlan.

Ma szombaton, 1898. július 9-én

szkolozvári országos nemzeti színház személyzetével:
negyedszer:

rendes helyárrakkal

A gésák

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

Személyek:

Reginald Tairfaix, hajós hadnagy	Kassai K.
Bonville)	Váradi M.
Cuningham) a „Teknős béka” hajón	Iványi A.
Grimston)	Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes — — —	Marosi Adél.
Vun-Csi kínai, a „10000 gyönyörű-séghez” cz. theaház tulajdonosa	Nyárai Antal.
Imárimárki kormányzó, rendőrfőnök	Leövey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő — — —	Székely Irén.
Aranyvirág)	Turchányi Olga.
Bimkó) gésák — — — — —	Lányi Edith.
Aranyhárfa)	Miklósi M.
Ibolyácska)	Perényi A.
Julietta, francia leány — — — — —	Margó Zelma.
Námi, japán leány — — — — —	Hatala Györgyike.
Tekmini, rendőr — — — — —	Vank I.

Japániai, gésák, katonák.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap két előadás.

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

Lumpáczius Vagabundus

és a három jó madár.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Másodszor:

Mária bátyja.

Eredeti népszimtmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tarr és Társa építkezési vállalat Nagyváradon.

Van szerencsém a t. cz. építető közönséget értesíteni, miszerint sikerült a „Tóth Jenő és Társa” nagyvárad fakeskedő cégé beltagját STEINER B. urat az általam jövőben vállalandó építkezésekhez társul fogadnom, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy **keelő tőke** fölött bőven rendelkezvén, a legmesz-szebb menő igényeknek ugy a szolid kivitel, valamint **jutányos árak és kedvező fizetési feltételek** tekintetében megfelelhettek.

Építkezési vállalatunkat „Tarr és Társa építkezési vállalat” törvény-székileg bejegyzett cég alatt fogjuk vezetni, építési irodánk pedig az eddigi helyiségben (Szent-János-utca 322. sz. a. házamban) lesz, a hol az építkezési szakmába vágó mindenféle megrendeléseket elfogadunk; ezeknek **financzirozását** társam keresztül viszi, a **technikai** vezetést pedig én végzem és mint eddig, jövőben is legfőbb törekvésem lesz a bennünk helyezett bizalomnak **becsülettel és tisztességes** uton megfelelni.

Czégünk a helybeli építkezéseken kívül a megyénkben is előforduló mindennemű magán és testületbeli (**községi, hatósági, uradalmi stb.**) építkezéseket felvállal és miuthogy a 320—2/882. sz. miniszteri jogositvány szerint

emeletes házak és templomok

építésére is **képesítve vagyok**, vállalatunk az építkezési szakmához tartozó **mindennemű megbízatásnak képes megfelelni.**

E tekintetben felvilágosítással nevezett irodánk, esetleg Tóth Jenő és Társa fakeskedő cégé Nagyváradon szivesen szolgál.

Kiváló tisztelettel

TARR GYÖRGY.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva ér.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Buca >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.			
Nagyvárad ér.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés ér.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08		Sz. v.	Sz. v.			
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Buca >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 09
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Derecske—Sáránd.					
Budapest ér.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
												Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35				
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	4 56	8 06	Oroszháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54				
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50				
Cséfia >	11 0 —	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31				
Kötegyán >	11 46	† 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47												
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséfia >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36						
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 6 46						
Oroszháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest ér.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz ér.	4 56	7 10						
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 31												

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.				Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.							
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.					
Nagyvárad ind.	3 50	2 40		Vaskóh ind.	4 30	2 30		Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40					
V.-Velence >	4 05	2 51		Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43		Ósi >	6 09	2 51		Déva-Ványa >	4 37	3 43					
Félix-Fürdő >	4 32	3 13		Szudrics >	5 09	3 12		Uj-Palota >	6 24	3 05		Körös-Ladány >	5 13	4 25					
Kardó >	4 50	3 27		Belényes >	5 37	3 52		Gyires >	6 41	3 17		Szeghalom >	5 40	4 56					
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17		Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15		Körösszeg >	7 02	3 36		Vésztlő >	6 12	5 33					
Tasádfő >	6 07	4 31		Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27		Szakál >	7 39	4 05		Kót >	6 38	6 08					
Drág-Cséke >	6 30	4 45		Borz >	† 6 19	† 4 37		Nagy-tóti >	7 55	4 21		Iráz >	6 52	6 22					
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —		Sólyom >	6 35	4 58		Komádi >	8 25	4 32		Komádi >	7 10	7 04					
Dusesd >	† 7 05	† 5 12		Gyanta >	6 56	† 5 19		Iráz >	8 42	4 49		Nagy-tóti >	7 22	7 19					
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47		Hollód >	7 10	5 34		Kót >	9 19	5 14		Sakál >	7 48	7 43					
Hollód >	7 58	5 58		Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03		Vésztlő >	9 44	5 32		Körösszeg >	8 11	8 18					
Gyanta >	8 12	6 11		Dusesd >	† 7 55	† 6 34		Szeghalom >	10 34	6 13		Gyires >	8 33	8 33					
Sólyom >	8 38	6 36		Magyar-Cséke >	† 8 07	6 49		Körös-Ladány >	11 —	6 31		Uj-Palota >	8 47	8 53					
Borz >	† 8 53	† 6 50		Drág-Cséke >	8 26	7 17		Déva-Ványa >	12 03	7 21		Ósi >	9 03	9 12					
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01		Tasádfő >	8 40	† 7 33		Gyoma ér.	12 45	8 06		Nagyvárad ér.	9 20	9 30					
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13		Magyar-Gyepes >	8 54	7 50		Nagyvárad—Érmihályfalva								Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Belényes >	10 04	7 47		Kardó >	9 27	† 8 31													
Szudrics >	10 27	8 09		Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45		Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20						
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21		V.-Velence >	10 01	9 09		B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01						
Vaskóh ér.	11 12	8 49		Nagyvárad ér.	10 11	9 19		Bihar >	7 44	6 20	Szekelyhid >	6 14	6 46						
								Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 00						
								Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 20						
								B.-Diószeg >	8 52	7 24	Gyapoly >	6 59	7 38						
								Nagykágya >	9 07	7 38	Paptamási >	7 24	8 04						
								Szekelyhid >	9 40	8 03	Bihar >	7 45	8 28						
								Érselind >	10 08	8 26	B.-Püspöki >	8 05	8 52						
								Érmihályfalva ér.	10 44	9 —	Nagyvárad ér.	8 21	9 09						

Szekelyhid—Margitta				Margitta—Szekelyhid			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.	
Szekelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45	
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56	
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08	
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26	
Margitta ér.	11 28	9 16		Szekelyhid ér. reg.	5 54	6 07	

Füldő-vonatok.											
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 16-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 15-ig	Menetidj krban közúti vasuton II. o. III. o.
Nagyvárad ind.	—	—	11 27	—	—	6 19	—	10 23	—	—	—
Nagyvárad vásártér	—	—	1 08	—	—	6 30	—	8 07	—	—	—
Várad-Velence	—	—	12 54	—	—	6 09	—	7 53	—	—	—
Rontó	—	—	12 41	—	—	3 51	—	5 56	—	—	—
Püspök-fürdő	—	—	12 38	—	—	3 48	—	5 52	—	—	—
Félix-fürdő	—	—	12 27	—	—	3 35	—	5 35	—	—	—

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.